

Environmentální akce, reporty, přírodovědná pozorování, ekoporadenské tipy, botanika, zoologie, úvahy, recenze, zdravá výživa, práva zvířat, aktivismus, zdravý životní styl, odborná literatura, přírodní beletrie a poezie...

Ekoporadna při Šmidingerově knihovně

Základní organizace ČSOP Strakonice

Vážení čtenáři,

pravděpodobně jste si toho již všimli, ale nacházíme se v období, kdy nad naším perimetrem vědění přebírají téměř zcela úplnou nadvládu média. Za dob necovidových se k nám do určité míry dostávaly informace z nejrůznějších odvětví lidské společnosti. Nedalo tak velkou námahu vyhledat nebo pasivně absorbovat zprávy odevšad a o všem. Pokud jsme si chtěli udržet

Z obsahu tohoto čísla:

Víkend ve znamení stromů.....	2
Prvních 15 miliard pro nesmyslný.....	2
Sčítání kání od zimy 2020/21.....	3
Na pomoc modlešovickým rýžovištím....	4
Nazeleno - o prostředcích drobných.....	4
Kastrace versus smrt nevinných mláďat	6
Dvě zajímavé krajové odrůdy.....	7
Ondatra, či nutrie?.....	7
Invazní motýl ve Strakonicích.....	8
Večer s dokumentem - 81. díl.....	9
Program péče o vlka.....	10
Listí, vločky, noty.....	11
Listopadová krajina Jirky Wagnera.....	12

širší přehled v posledních týdnech, stálo to už docela dost námahy. V této rovině se zaslouží poděkovat všem novinářům, kteří se i v této době snažili o nezaujaté předávání novinek ze všech ostatních neepidemiologických oblastí. O převažujícím stylu informování způsobem předhánění se ve zveřejňování nových rekordů snad jen tolik, že se podle mého názoru jedná o počínání na hraně nebo za hranou novinářské etiky a snah o vyvážené zpravodajství.

Na druhou stranu (a v ironické rovině) pokud jste již tomuto stylu přivykli nebo jste vůči němu imunní, celkem snadno nabudete dojmu, že svět je kromě pandemie v naprostém pořádku. Tak schválně, ke komu z vás se pasivně dostaly zprávy o letošních povodních na Moravě ([zde](#)), o tom, že snahy o ekologizaci

Foto Jiří Wagner

evropského zemědělského hospodaření byly přelobbovány zájmy agrokonzernů, kterým přiteče v následujících sedmi letech 400 miliard EUR ([zde](#)), nebo že řeka Bečva byla podruhé kontaminována chemikáliemi, a to ve stejném místě jako v prvním případě ([zde](#))? A to je pouhý výběr událostí takřka z našich luhů a hájů, o kterých nebylo informováno tak, jak by za normálních okolností bylo. A to ani nechci domýšlet, jaká část zpráv se k nám nyní nedostane ani za předpokladu, že je aktivně vyhledáváme.

Snad bude alespoň drobnou náplastí další číslo našeho časopisu a ostatní zdroje environmentálních informací. -jj-

Ohlédnutí

Víkend ve znamení stromů

O posledním říjnovém víkendu proběhly neorganizované sázecí akce na dvou místech nedaleko Strakonice. V sobotu 24. října bylo zasazeno celkem 27 dřevin mezi Střelou a Dražejovem. Zčásti se jednalo o dokončení první Štafetové aleje, resp. dovyčerpání prostředků z loňské sbírky. Z těchto peněz bylo pořízeno 6 odrostlých lip a 7 ovocnáčů původních odrůd. 5 střemch pocházelo z náhradní výsadby za kácený strom na Virtu a dalších 10 dřevin (5 javorů a 5 jeřábů) bylo pořízeno Odborem životního prostředí strakonického MÚ. Stromy z větší části doplnily již notně prořídlé původní aleje za Starým Dražejovem a

Foto Florián Pešek

nedaleko Střely, výsadba pak symbolicky znamenala pokračování myšlenky Štafetové aleje do dalších let a dalších směrů v krajině. V neděli 25. října byl opět krásný a slunečný podzimní den vyplněn výsadbou 30 ovocnáčů původních odrůd nedaleko Volyně. Jednalo se o částečnou revitalizaci staršího sadu, kde se produkční funkce ovocných stromů kloubí s těmi ekologickými. Kromě prosvětlení lokality odstraněním náletů zde došlo např. k ponechání torz odumřelých nebo odumírajících stromů, které se mohou stát útočištěm vzácných druhů xylofágního hmyzu nebo některých ptáků a hub. Nové dřeviny tak mohou kontinuálně nahrazovat ty pozvolna odcházející. Jedná se tak vlastně o příklad toho, jak může lidský zásah alespoň trochu nahrazovat přirozené přírodní pochody.

Výsadba stromů k podzimu tak nějak patří a my jsme rádi, že jsme mohli při pohybu v krajině za nádherného počasí zase spojit příjemné s užitečným. S množstvím nových stromů se to snažíme nepřehánět, protože víme, že výsadbou celá akce končí přežitím a úplným osamostatněním stromu teprve začíná. V této činnosti více než v kterékoli jiné platí ono otřepané o vrabci v hrsti, zvláště v suchých létech. Proto budou stromy našima rukama v okolí Strakonice přibývat jen do té míry, do jaké budeme zvládat povýsadbovou péči. Kdybyste měli tip na další lokality k výsadbě, určitě se nám ozvěte. Sazení zdar! -jj-

Překopávky

Prvních 15 miliard pro nesmyslný projekt kanálu DOL

Už několikrát mi bylo kladeno na srdce, ať netahám do ekologického časopisu politiku. Ani nevíte, jak rád bych takové doporučení následoval a věnoval se čistě přírodovědným a environmentálním tématům. Jenže ono to má jeden háček. Ty největší ekologické škody vznikají s velmi úzkou návazností na politiku. Takže je úplně vynechat nejde. Řekněme si to na rovinu. Politika od nepaměti většinou sloužila k podpoře konkrétních podnikatelských záměrů, jako pomocná ruka nejrůznějších zakázek a kšeftů, které by jinak bylo velmi těžké protlačit - zejména pro jejich nesmyslnost. Vždy se to však snažila dělat tak nějak nenápadně. To, co se však odehrává poslední měsíce a roky, získává zcela nové rozměry a svou drzostí předhání snad vše, co tu doposud bylo.

Psali jsme o zcela nerentabilním projektu nového jaderného bloku, který má šanci se uskutečnit jenom s finančním přispěním všech odběratelů elektřiny. Ne nepodobným megalomanským počinem je pak dlouhá léta diskutovaný kanál Dunaj-Odra-Labe. O tom, kolik by tahle legrace celá stála, jak by (možná) trochu pomohla již dlouho zmírající lodní dopravě a jak velké a nenahraditelné ekologické škody by napáchala, už toho bylo napsáno mnoho. Pěkné shrnutí nabídla v lednu epizoda dokumentárního cyklu Nedej se (viz [zde](#)), v Kompostu viz [č. 11/19](#). Mnoho roků se zdálo, že v něco tak předraženého a nepotřebného už věří pouze duchovní otec projektu prezident Miloš Zeman. Evidentně však záměr nepozorovaně bublal pod povrchem a čekal na svou příležitost. Té se chopil ministr průmyslu a obchodu Karel Havlíček (ANO).

Co byste dělali na místě politika, který potřebuje protlačit evidentní nesmysl za více než 600 miliard, a ještě by věděl, že bude možná již za rok odstaven od kormidla?

Možná tušíte - je tu lety prověřená salámová metoda. Tedy tu obrovskou bizarnost rozsekat na více menších a stravitelnějších kousků, které na sebe navazují, a vyrazit do boje s každým zvlášť a postupně. Neboli zobnout si alespoň trochu, dokud je to možné. A pak přišel jak na zavalanou na pomoc ještě jeden hráč. Ano, koronavirus. Světe, div se, zcela jistě "úplnou náhodou" se na pondělí 5. 10. (první den dalšího nouzového stavu) objevil na programu jednání vlády bod schválení přípravy prvního úseku kanálu Dunaj-Odra-Labe za 15 miliard, konkrétně mezi polským přístavem Kožle a Ostravou (viz [zde](#)). A byl v tichosti odklepnut.

Dlouhou dobu je upozorňováno na to, že přípravu záměru doprovázely nepravdivé projekty proveditelnosti a další záměr-obhajující dokumenty (viz např. [zde](#)). Do utrácení miliardových sum se navíc vláda chce pouštět v období krize, rekordního rozpočtového schodku a s mnoha nefungujícími oblastmi společnosti, které by podobnou finanční injekci potřebovaly mnohem více.

Jen pro doplnění. Realizaci některé z částí nebo celého projektu kanálu DOL by došlo k nenávratnému zničení mnoha cenných ekosystémů - např. meandrů Odry. Záměr nedává smysl v období boje proti klimatické změně a suchu - kanál by měl za důsledek další masivní odvodnění krajiny, kdy dotace toků vodou má klesající tendenci. Proti němu se staví nejen celá řada ekonomů a ekologů, ale rovněž většina obcí a měst, kterých by se výstavba dotkla.

Podle všech informací je dost možné, že kanál ani žádná z jeho částí fakticky nikdy nevznikne (viz např. [zde](#)). O to více je alarmující, že se budou utrácet astronomické částky za přípravné projekty, nové studie atd. Minimem, které je v současné chvíli možné udělat, je podpis petice ([zde](#)). Proti projektu se staví celá odborníků napříč vědeckým spektrem (viz např. [zde](#)). Velmi výmluvný je také pohled na ruiny polského přístaviště Kožle, kam se chystaná česká větev kanálu má napojit (viz [zde](#)). Projektu příliš nenahrává ani postoj Rakouska ([zde](#)). -jj-

Současná kondice polského přístavu Kožle, foto Marcin Szala, CC-BY-SA-3.0

Sčítání kání od zimy 2020/21 pod vedením nového koordinátora

Už několikrát jsme v našem časopisu psali o akci Buteo neboli o zimním sčítání kání - viz např. [zde](#) nebo [zde](#). V čísle [11/2017](#) jsme uveřejnili článek napsaný **zakladatelem a dlouholetým koordinátorem akce RNDr. Pavlem Řepou** a zakončený výzvou k veřejnosti, aby se přidali další sčitatelé. Nejde přitom jen o to, aby se porovnávaly počty kání v jednotlivých letech, ale i o prohloubení vztahu k přírodě obecně. Jak bylo ve zmíněném článku řečeno, akce přitáhla k systematickému pozorování krajiny množství zájemců. Když se uvažovalo o jejím ukončení, někteří z nich se v dopisech svěřovali, že budou tak jako tak pokračovat dál: *"... Chození na vycházku zimní přírodou a její sledování se jim stalo potřebou a pozitivní součástí jejich volného času..."*

Pan Řepa se věnuje akci Buteo už od roku 1984, a protože letos v prosinci se rozloučí se svou prací v tachovském Muzeu Českého lesa, domluvil se s **RNDr. Hynkem Skořepou z Muzea regionu Boskovicka**, který nyní koordinaci sčítání převezme. Pomoc s dlouhodobějším porovnáváním výsledků přislíbil **Mgr. Peter Adamík, Ph.D. z Vlastivědného muzea v Olomouci** a zároveň se počítá s užší spoluprací s ústředím ČSOP. Metodiku sčítání s kontaktními adresami si můžete projít [zde](#), evidenční tabulku stáhnout [zde](#).

Poděkujeme tedy panu Řepovi za všechny dosavadní starosti a obdivuhodnou práci a popřejme všem zúčastněným mnoho štěstí do budoucna. A v závěru ještě citujeme z dopisu zakladatele akce všem věrným sčitatelům (plné znění viz [zde](#)):

"... Moji milí vlídní přátelé, vy všichni, kdo jste se naší akce účastnili, prosím vás, abyste nového koordinátora přijali vlídně a s pochopením a na mě nezapomínali ve zlém. Nemohu jinak, než vám všem poděkovat za tu pěknou spolupráci na společném díle, vyslovit uznání vaší píli a vytrvalosti a ocenit ochotu účastnit se na akci, která byť malým dílem přispěla k ochraně přírody... Z databáze naší akce vznikly podklady, které mohou posloužit k řadě zajímavých studií o dlouhodobém vývoji

Při sčítání zároveň vnímáme krajinu jako celek, foto -ah-

ptačích populací. Kromě toho, naše podklady nejen ukázaly, že káně se nepřemnožuje, ale naopak jest nutné mít obavy o její další osud a že bude dobré včas varovat, když pokles jejích stavů nabude nebezpečných rozměrů.

... Letos opět došlo k poklesu počtu aktivních účastníků, takže můj nástupce bude muset hned v počátcích vynaložit mnoho úsilí, aby akci udržel. Proto si dovoluji vás prosit, abyste pro akci agitovali ve svém okolí. Je to jeden z dobrých způsobů, jak získat nové spolupracovníky... Jsem rád, že jsme aspoň korespondenčně vytvořili dobrou partu sjednocenou společným úsilím. Přeji všem mnoho zdraví, úspěchů a radosti z toho, že se nám snad podaří aspoň trochu chránit naši přírodu, to nejceněnější, co máme.

Váš emeritní koordinátor Pavel Řepa" -ah-

Pozn.: Dva velmi pěkné články o panu Řepovi, které napsali při příležitosti jeho sedmdesátin v roce 2013 pamětníci František Pojer a Martin Pudil (spolu s Romanem Vacíkem), naleznete [zde](#) a [zde](#), jeho vlastní humorné vyprávění o spolupráci s organizací Brontosaurus [zde](#), a to v závěru besedy se spisovatelkou Evelínou Koubovou (zhruba od konce první hodiny zvukového záznamu).

Na pomoc modlešovickým rýžovištím zlata

Modlešovické sejpy jsou významnou archeologickou a přírodovědnou lokalitou východně od Strakonice (viz [zde](#)). Pozůstatky po keltské a slovanské těžbě zlata vytvořily v těchto místech postupem času zajímavé mikrobioty. Sejpová pole nabízejí některým vzácnějším druhům rostlin a živočichů jak suché vrcholky, tak zamokřené deprese. Bohužel je celé místo v ohrožení dlouhodobým zarůstáním. Nejedná se o maloplošné chráněné území a neprobíhala zde údržba vedoucí k zachování původního charakteru. Ochranný nejcenější druh rostlin (světlík tuhý, kociánek dvoudomý nebo vrba rozmarýnolistá) se managementového zásahu pravděpodobně již nedočká (na lokalitě jsou v této chvíli nezvěstné). Ale existuje šance, že stále přežívají v semenné bance lokality a zásah by je mohl "vrátit do hry". Dalšími přírodovědnými zajímavostmi místa jsou vzácnější druhy plazů, obojživelníků a bezobratlých (vážek, brouků, blanokřídlých).

Cílený management Modlešovických sejpů se nyní pokouší zorganizovat základní organizace ČSOP JARO Jaroměř. Ve spolupráci se ZO ČSOP Strakonice se připravuje dobrovolnická akce na sobotu 7. listopadu - sraz v 9:30 u turistického rozcestníku Modlešovice ŽST ([zde](#)). V plánu je odstraňování náletových dřevin, vyhrabávání trávy, odklizení větví, úprava hnízdních ploch pro včely a kutilky a úklid odpadků. Akce se uskuteční za podmínek respektujících hygienická opatření (rozdělení účastníků). Více informací poskytneme na posta@csop-strakonice.net nebo 721 658 244. Mapa plánovaných zásahů zahrnuje 4 lokality o celkové rozloze přes 9000 m², hodit se tedy bude každá ruka. **David Číp, -jj-**

Foto David Číp

Nazeleno – o prostředcích drobných ekologických úspor

2. díl – Řezané květiny

Zatímco pivo prvního dílu bylo ukázkovou ryze spotřební komoditou, s květinami je to trochu jinak. Darujeme je z lásky, úcty, při mnoha z našeho pohledu výjimečných příležitostech, doprovázíme jimi a vzpomínáme na zemřelé... Navíc jsou "přírodním produktem" se svou specifickou estetikou a symbolikou. Málokoho tedy napadne zabývat se ekologickými dopady jejich vzniku a spotřebního kolečka.

Afrika - žízňivá květinová velmoc

Valentýn, MDŽ, narozeniny, jmeniny, výročí, promoce či jen tak květina z lásky a pozornosti. Většinou těch 200, 300 Kč za kytici příliš neřešíme. Napadlo nás někdy, co se za těmito financemi vše skrývá? A je oprávněné se tím vůbec zabývat? Již dávno pryč jsou doby, kdy byly řezané květiny záležitostí tuzemské produkce. Naučili jsme se je požadovat ve všech částech roku. Masová produkce, která stlačila výrobní cenu na naprosté minimum, přirozeně přesunula produkční kapacity do zemí s nižšími náklady téměř na všechno. V povědomí společnosti je zakořeněno, že většina květin pochází z Holandska. To je však pravda jenom zčásti. I když je tento stát květinovou velmocí, značnou část pouze přeprodává na svých květinových burzách. Dnes je na špici květinové produkce Afrika, konkrétně Keňa. Kromě významné

uhlíkové stopy, kterou transport z Afriky přes Holandsko do zbytku Evropy představuje, s sebou pěstování na tomto kontinentu nese ještě další a mnohem závažnější souvislosti. Symbolem keňského květinového průmyslu je jezero Naivasha (satelitní záběr jedné z plantáží viz [zde](#)) - národní park se vzácnými ekosystémy trpícími extrémním odběrem vody (viz např. [zde](#)). Podle některých zdrojů se jeho rozloha již stačila snížit o čtvrtinu. Můžeme pouze spekulovat, nakolik odběr vody a zábor půdy pro květiny do západního světa omezuje africkou produkci potravin. Každopádně voda byla v Africe vždy přísně limitujícím faktorem a měli bychom si položit otázku, nakolik je etické pomyslně ji odčerpávat naší poptávkou po těchto květinách.

Chemický pozdrav z druhého konce světa

Dalšími zeměmi, ve kterých se odehrává většina světové produkce řezaných květin, jsou Tanzánie a Zimbabwe nebo latinskoamerické státy Kolumbie a Ekvádor. Jedním z důvodů jsou vhodné klimatické podmínky - květiny nevyžadují tolik péče jako ve vyhřívaných sklenících. Druhým důvodem je však minimalizace nákladů na ekologické standardy a pracovní sílu.

Květiny se společně s bavlnou řadí mezi nejchemizovanější plodiny světového zemědělství. Pro ochranu rostoucích květin se používá celá škála insekticidů a fungicidů, pravá chemická válka pak nastává po sklizni při jejich cestě do květinářství. Přece jen z Afriky k nám květiny nedoputují za několik málo hodin, a tak musí obdržet speciální chemickou lázeň, která potlačí dýchání, ale květinu nezlikviduje - tak, aby vydržela napohled "čerstvá" i několik dní.

Pracovní příležitost?

Africký květinový průmysl si v lecčems nezadá s čínskými montovnami nebo textilkami. Společnými aspekty jsou dětská práce, sexuální zneužívání a mizerné výdělky (viz např. [zde](#)). Africké květinářství je jedním ze symbolů globalizace. Výměnou za

Foto Miloslava Jurášová

finanční almužnu jsou prohlubovány ekologické, ekonomické a sociální problémy a nerovnosti zemí třetího světa. Faktem však zůstává, že pro mnoho tisíc místních obyvatel zůstává práce na květinové farmě tou jedinou možností výdělku. Tématem se zabývá jedna z posledních epizod cyklu [Nedej se](#), obšírněji problematiku rozebírá [diplomová práce](#) Riskantní krása květin.

Méně pichlavé růže

S popsávanými úskalími květinové produkce se snaží vypořádat několik systémů certifikace. Některé jsou zaměřeny na sociálně-ekonomickou stránku po vzoru konceptu fair trade, některé pak cílí spíše na environmentální aspekty. Nutno dodat, že certifikátů je mnoho, ani jeden z nich však není v povědomí veřejnosti zakotven nebo vyžadován zákazníky. Zkrátka téma ještě dostatečně neprosáкло na veřejnost. O květinových certifikátech se více dočtete [zde](#). Šetrnější spotřebitelské návyky tak mohou následovat zejména dva hlavní směry. Poptávku po květinách z české produkce a přehodnocení způsobů a rozsahu naší květinové spotřeby.

Květiny z tuzemských polí, luk a zahrad

Dobrou zprávou posledních let je rostoucí trend produkce českých řezaných květin. I když zatím nedokážou nasycit trh podstatnými kvantitami z celkového objemu, alespoň zde začíná existovat alternativa. Přehled českých květinových farem naleznete v [tomto plánu](#). Tyto nové projekty se nezaměřují pouze na samotnou produkci, ale součástí je také využití per-

Květinová móda

Co se týče našich spotřebitelských květinových návyků, je důležité si uvědomit, nakolik jsou ovlivňovány módními trendy a diktátem druhově omezené masové produkce. Dalšími možnostmi krom zmiňovaných českých farem je pak využití sezónní nabídky drobných pěstitelů, zahrádkářů, sousedů, případně s určitými zásadami zdravého rozumu i sběr volně rostoucích druhů a lučních květin. Řada pěstitelů by byla určitě ochotná rozšířit svou produkci s vyhlídkou předem domluveného odběru. Pokud třeba plánujete svatbu či velkou slavnost, dekorujete svůj podnik atd., zkuste květinovou výzdobu plánovat tímto směrem. Květiny jsou také esteticky zajímavou a poměrně nenáročnou oblastí pro vlastní zahradničení. Pro úplnost je třeba dodat, že v podstatě jakékoli květinové porosty jsou velkým přínosem pro širokou škálu opylovačů a zvyšují biodiverzitu lokality. Často uvažovanou alternativou pro řezané květiny jsou květiny hrnkové. Výhodou je určitě ve většině případů tuzemský původ, smysl však dává pouze v případě, že nebude jednorázovou krátkodobou záležitostí, ale nahradí koupi většího množství řezaných květin. Na druhé straně pomyslného spektra se pak nacházejí bi-zarnosti v podobě plastových krabiček s živými květy nebo megapugety s několika

desítkami květin, které asi mají za účel prohloubit intenzitu našeho sdělení.

Základem hledání alternativ by měla být především změna našeho náhledu na samotné darování květin. Měli bychom si umět představit, co se skrývá za produkcí rostlin, které poslouží pro potěchu oka pouhých několik dní, a podle toho se správně rozhodnout. -ji-

Kastrace versus smrt nevinných mláďat

Co je podle vás menší zlo? Nechat vykastrovat kočku a zamezit tak nesmyslnému rození koťat, o která nestojíte? Nebo nechat kočku nekontrolovaně rodit několikrát do roka a pak mláďata protizákonně zabíjet či se jich zbavovat po okolí?

Budeme stále pokrytecky hovořit o tom, že koťata vždy udáme do dobrých rukou? Kdo má podle nás dobré ruce? Ten, kdo si zadarmo vezme kotě? Končí tím pro nás zodpovědnost a dál už se nestaráme o to, kolikrát bude v dospělosti kočka zase rodit?

A když koťata náhodou neudáme, rozvezeme je do okolních kravínů, lesů či je jen odhodíme k silnici, protože on se nějaký dobrodinec postará místo nás? Nebo je jen tak necháme pobíhat po dvoře, protože víme, že se časem stejně ztratí nebo je srazí auto, až budou přebíhat přes silnici?

Přečtěte si příběh čtyř koťat, které někdo z nás nechal zemřít...

Bylo pondělí, pozdní odpoledne, teplota pět stupňů nad nulou, lehce pršelo. Skupina pěších turistů právě procházela po silnici vedoucí z obce Paštiky na Blatensku směrem k odbočce na Chobot. Náhle u krajnice uviděli drobnou kočičku a u ní tři přibližně třítydenní koťata. Všechna čtyři zvířata byla mokrá, podvyživená, extrémně zblešená, plná parazitů, klíšťat, z očí jim tekla slza a měla průjem. Turisté neměli moc možností, jak koťatům pomoci. Požádali alespoň obyvatele z okolí o deky a ručníky. Začal telefonický maraton, kdy se nálezci snažili obvolat okolní instituce s žádostí o pomoc. Na příslušné městské policii byli odmítnuti s tím, že místo nálezu není spádovou obcí, jež městská policie může spravovat. Starostové obcí nebyli ochotnější. Po několika zoufalých telefonátech s žádostí o pomoc se nálezcům podařilo kontaktovat paní, která ochotně kočičí rodinku vzala do dočasné péče. Během následujících hodin se rodinka dostala do tepla, kde bylo pro mláďata připraveno kotěcí mléko, protože matka je krmit nechtěla. K dispozici měla kočičí rodina teplé pelíšky, vyhřevnou lampu a hračky. Nechybělo ani hlazení. Další den v dočasné péči začal proces postupného odběšování. Koťata byla v podstatě vycucaná parazity za živa. V celém kožíšku měla desítky blech, neskutečné množství blešího trusu a během mytí z nich odtékala špinavá rudě zbarvená voda, jak se rozpouštěla naschlá krev, kterou se blechy živily. Koťátka zažívala obrovské utrpení. Dočasková teta zase smutek a naštvanost na nezodpovědnost původních majitelů... Dny plynuly a zdravotní stav koťat se nelepšil. Drobná kočičí matka koťátka odmítala. Ani pokračování příběhu šťastné není, bohužel všechna tři koťata postupně zemřela následkem extrémního a dlouhodobého začervení a zblešení. Jejich maličká tělíčka boj o život nezvládla. Maminku čekalo další vyšetření na veterině, kde se ukázalo, že pravděpodobně nebyla matkou koťat. Ne, že by koťata odmítala krmit z důvodu, že pro ně neměla dostatek mléka, ale protože sama byla zhruba půlroční kotě. Pravděpodobně sourozenec tří koťátek, ale z předchozího vrhu. Kočička již absolvovala testy na přenosné kočičí nemoci, naštěstí s negativním výsledkem. Zatím zůstává v dočasné péči a bude hledat nový, zodpovědný domov. Samozřejmě ji čeká kastrace. Tohle je příběh jen čtyř koťat ze stovky či tisícovek těch vyhozených, opuštěných, toulavých, zanedbaných koček a kocourů v naší zemi. Je to i příběh lidí, kteří geometrickou řadou vědomě či nevědomě z neznalosti množí a je jim úplně jedno, jaký bude osud narozených koťat. Je to i příběh měst, která by se k tomuto problému měla postavit čelem a neměla by odmítat lidi, co na jejich území najdou opuštěné zvíře. Proč musí řešit nezodpovědnost majitelů, potažmo obcí, dobrovolníci a dočaskáři? Situace je rok od roku horší. Než se vše naprosto vymkne kontrole, prosíme, přestaňte množit kočky, když už teď o ně není zájem. Kočky jsou přemnožené. Nemá smysl na tento svět přivádět další nechtěné tvory, kteří nemají dobré vyhlídky na šťastnou a bezpečnou budoucnost... Tohle není nenávistný příspěvek proti kočkám nebo útok na nezodpovědnost měst, tohle je příspěvek k zamyšlení. Kastrace není zlo. Není smutnějšího pohledu, než když vám v ruce umírá v křečích a bolestech nevinné zvíře. To totiž jediné za nic nemůže. To jediné by si určitě místo bolesti, utrpení, strachu a hladu přálo, aby se radši nenarodilo...

Ivana Bůbalová, Petra Dražilová

Odběšování zachráněného kotěte, které ale svůj boj o život nevyhrálo, foto Petra Dražilová

Dvě zajímavé krajové odrůdy jižních Čech

Každý kraj, každá oblast mají své specifické krajové odrůdy. Jde o odrůdy, které jsou buď pěstovány především v dané oblasti, nebo zde byly vyšlechtěny, nebo jsou pro oblast charakteristické nějakým jiným způsobem. Podívejme se teď na dvě

Opat Bruno, foto Dana Kindlmannová

Stromy jsou vzrůstné, ale vzhledem k brzkému nástupu do plodnosti a velkému množství velkých plodů se větve sklánějí až k zemi a hrozí, že se kmeny pod touto tíhou začnou naklánět. Je proto nutné provádět letní řez i zakracování větví.

Podobného růstu je i odrůda **Opat Leopold**. Byla vyšlechtěna také ve Vyšším Brodě, stejným pěstitelem – X. G. Krausem, a to křížením Grávštyňského s Lordem Derby. Tato jablka zrají o měsíc později než Opat Bruno, jsou méně začervenalá a ne tak vysoká, více zploštělá. Chuť bych řekla, že je podobná, trochu víc navinulá, ale stále dobrá. Jejich nevýhodou je, že nedrží na stromě – padají. Stejně tak jako předešlá odrůda vyžadují pravidelný letní řez a kmen by měl mít dobrou oporu.

Vzhledem k tomu, že podzimních odrůd je hodně a mnohé mají hezčí vybarvení i zajímavější chuť, se tyto zde zmíněné příliš nerozšířily. Jejich velký význam ale oceníme, když si uvědomíme, kde byly vyšlechtěny a že dobře rostou a plodí. Vyšší Brod je 571 m nad mořem, průměrná roční teplota je zde kolem 5,5 °C. Nejteplejším měsícem v roce je zpravidla červenec s průměrnou teplotou 17 °C a v roce 1923 zde bylo naměřeno -29,0 °C. Ovocnář by řekl, že v takových klimatických podmínkách se jablka nedají ani pěstovat, natož šlechtit. Uvědomíme si díky nim, že nic není nemožné – a i v tom tedy spočívá jejich význam pro nás.

Dana Kindlmannová

Opat Leopold, foto Dana Kindlmannová

Ondatra, či nutrie?

Kdo je známý svým kladným vztahem k přírodě, dostává občas dotazy ohledně nejrůznějších živočichů a rostlin. Děje se to i nám a zvědavost našich bližních nás těší, neposmíváme se neznalosti a snažíme se vyhovět. S některými odpověďmi to máme snadné: modravý "ledňáček v parku" je ve skutečnosti brhlík, "divná flekatá žába na poli" je blatnice, "kolibřík" na balkonových muškátech je dlouhozobka svízelová (a není to pták, i když "má křídla, zobák, peří a ocásek")... Někdy je to těžší a i se třeba spleteme, viz například chybná a v dalším čísle Kompostu opravená informace o dřezovci a jerlínu - [zde](#) a [zde](#). Zvlášť v případech, kdy je vodítkem jen fotografie nebo zprávy z druhé ruky, si nejsme jistí a bereme si na pomoc knihy, internet nebo povolanejší osoby s patřičným vzděláním. Jsme rádi, že se obvykle k "vyluštění záhady" dopravujeme a že se i my při tom všelicos přiučíme.

Nedávno jsme se zabývali snímkem rodinky hlodavců, pořízeným na Otavě, a sice kousek po proudu pod tábořištěm na Podskalí. Vypadalo to na první pohled na nutrie. Pro jistotu jsme se ještě zeptali, jestli se některé ze zvířat při fotografování nezazubilo a neřeklo "sýr", protože podle výrazných oranžových hlodáků by bylo určení druhu snadné a jisté. Jenže na takové detailní pozorování nebývá v tu pravou chvíli čas, natož aby mohl fotograf zaznamenat plovací blány na zadních končetinách nebo tvar a délku ocasu. Nutrie blány má, ondatra nikoliv. Kuželovitý ocas má nutrie přibližně stejně dlouhý jako tělo, ondatra jej má delší a ze stran zploštělý. Celková velikost je proměnlivá, a i když nutrie je

Foto Jaromír Havlík

jeme podle vzhledu hlavy. Nutrie ji má vpředu jakoby uťatou, má hodně výrazné vousy a kolem nich světlejší srst, oči působí podmračeným dojmem a uši vypadají při pohledu z dálky tak trochu jako velké tmavé otvory. Ondatra má naproti tomu hlavu jako obrovitý hraboš - spíše oblou, úhlednou, nenápadnou. Zvířata na fotografii jsme tedy vyhodnotili jako nutrie.

Jsou to zvířata zavlečená z Ameriky (nutrie z Jižní, ondatra ze Severní) a jejich výskyt v naší přírodě je problematický. Rychle se množí, mají málo přirozených nepřátel, mohou přenášet různé choroby. Rozhrabávají břehy a poškozují hráze, takže s nimi může být potíž například při obnovování tůní a mokřadů nebo při udržování přírodě blízkých zahradních jezírek. Nutrie jsou choulostivější a hůře snášejí chladné zimy, ty mírné z posledních let jim ale nevadí.

Na závěr přidávám odkazy na videa, která mohou v rozlišení ondatry, nutrie a bobra pomoci: [zde](#), [zde](#) a [zde](#). A pro pobavení si případně můžete pustit strašidelnou [písničku Jiřího Dědečka](#) o tom, jak zlá ondatra "zuří, rve a páře" a že každý má být "opatrný na ten rypák ondatrný"...
-ah-

oproti ondatře obvykle větší, těžko se na to dá spolehnout. Pomůže to ovšem při rozlišení od bobra, protože ten je zase ještě o dost statnější. Možná si řeknete, že bobra se přece liší placatým tvarem ocasu, jenže při plavání to moc vidět není. A dokonce ani na břehu to nemusí být patrné. Jednou jsme jej s rodinou viděli v Písku pod kamenným mostem, a protože zrovna spal a ocas měl podložený pod sebou, pokládali jej někteří kolemjdoucí za vydru, jiní za kočku a někdo dokonce i za křečku, sysla, lasičku... Bylo tenkrát moc zajímavé ty komentáře poslouchat. Hlavně ale se nám líbilo to praktické spaní na ocasu jako na karimatce.

Ale abych se vrátila zpátky na Podskalí. Vídáme tam plavat jak ondatry, tak nutrie. Druh odhadu-

Invazní motýl ve Strakonících

Zavíječ zimostrázový (*Cydalima perspectalis*) je invazní druh z východní Asie. Tohoto nápadného motýla s rozpětím křídel 3,5-4 cm jsem vyfotila letos 27. srpna v Plzni a pak jsem ho potkala ještě 16. září ve Strakonících na vlakovém nádraží. Jeho housenky jsou řídce ochlupené, světle žlutozelené, s černými pruhy, modro-bílými skvrnami na hřbetě a lesklou černou hlavou. Jsou dlouhé 2,5-3,5 (až 4) cm. Specializují se na rod *Buxus* (u nás pěstovaný zimostráz vždyzelený), konzumují listy, poškozují borku mladých větviček a při větším počtu mohou způsobit až holožír a odumření napadených rostlin. Kukly jsou nenápadné, zpočátku nazelenalé, později hnědnou. V Evropě byl tento motýl doložen poprvé z Německa v roce 2006 a Nizozemska (2007), v ČR v Podýjí v roce 2011. V roce 2015 se objevil v Praze. Dnes se vyskytuje na většině území naší republiky. V průběhu roku má dvě generace a neopadavé zimostrázy často neustojí dva holožíry v jednom roce. Napadené keře lze chránit kontaktními insekticidy, které však zahubí i mnohý jiný hmyz a pavouky. Použitelné jsou také ekologicky šetrnější preparáty s toxinem bakterie *Bacillus thuringiensis*. K odstranění housenek v malých výsadbách lze někdy využít ruční sběr opakovaný dvakrát týdně. Poškozené větve se pak musejí ostříhat. Jako u většiny invazních druhů hmyzu, ani u zavíječe zimostrázového neuvádí použitá literatura zatím jeho přirozené nepřátele v Evropě. Při troše všímavosti správců veřejné zeleně lze jeho početnost v okrasných výsadbách tlumit. Mnohem větším a obtížně řešitelným problémem je však odumírání přirozených porostů zimostrázu vždyzeleného (*Buxus sempervirens*), ke kterému dochází na plochách o rozloze desítek a stovek čtverečních kilometrů v jihovýchodní a jižní Francii, východní části Pyrenejí i jinde v Evropě.

Eva Legátová

Foto Eva Legátová

Invazním druhům živočichů se věnuje také článek „Den mezi vědci“ v Kompostu [č. 4/2016](#).

Použitá literatura:

HUBÁLEK, Z., GRULICHOVÁ, J.: Zavíječ zimostrázový – nový invazní druh v České republice, Živa č. 1/2016.
ŠEFROVÁ, H., LAŠTŮVKA, Z.: Invazní druhy hmyzu po roce 2000: každý rok nejméně dva nové, Živa č. 4/2020.

Večer s dokumentem – 81. díl - The game changers

Obrovskou vlnu zájmu (ale i kontroverze) vyvolal dokument *The game changers*, uvedený předloni na obrazovky. Za jeho produkci stojí zvučná jména jako Arnold Schwarzenegger nebo James Cameron. Film otevřeně propagující rostlinné stravování se stal nejen ve sportovním světě velkou událostí. Krátce po jeho zveřejnění se vyrojila celá řada kritických ohlasů ne vždy korektně napadajících slabší místa dokumentu.

Průvodcem filmu je armádní instruktor sebeobrany a zápasník MMA James Wilks, který se po dlouhodobém zranění vrací k tréninku již za pomoci čistě rostlinného jídelníčku, objevuje nejen pro něj nové sportovně-dietetické souvislosti a dostává se mezi světovou špičku veganských sportovců.

V první části dokumentu se dozvídáme něco o historii vztahu stravování a sportu. Film byl natočen poněkud extravagantním "americkým" způsobem, a tak se nevyhýbá ani některým částečně nepřesným klišé, jako jsou např. vegetariánští starověcí gladiátoři. Ti byli sice označováni jako "hordearii" (pojídači fazolí a ječmene), ale 100 % rostlinný jídelníček u nich nikdy nebyl spolehlivě prokázán. Zajímavým historickým pramenem jsou názory německého chemika 19. století Justuse von Liebiga, který do světa rozšířil mýtus o tom, že energie pro lidské tělo je získávána z živočišných bílkovin. Tato nepřesnost byla pak přejímána a opisována až do nedávné doby. V průběhu 20. století se začínají objevovat první úspěšní sportovci s rostlinným jídelníčkem - Paavo Nurmi, Edwin Moses, Carl Lewis..., v 21. století se již tento způsob stravování dostává do širšího povědomí. Trojnásobný olympijský vítěz ve vzpírání Kendrick Farris, zápasník Nate Diaz. Legendární ultramaratonec Scott Jurek, který byl úspěšný v těch nejtěžších běžeckých závodech planety a v rekordním čase 46 dní pokořil i známou 3540 km dlouhou Apalačskou stezku... Cyklistka Dotsie Bausch, boxer Bryant Jennings, další běžkyně Morgan Mitchell nebo jeden z nejsilnějších lidí planety strongman Patrik Baboumian, který dokázal přenést závaží o váze 555 kg na vzdálenost 10 metrů... To je všechno pouhý výběr sportovců, kteří dosáhli nejlepších výsledků svých kariér na čistě rostlinné stravě.

Dokument se nesnaží pouze odpovědět na otázku, jejíž odpovědi jsou samotné tyto výsledky. A to, jestli je možné podávat takové výkony ve vytrvalostních i silových sportech bez konzumace živočišných potravin. Ale rozplétá v dnešní době otázku aktuálnější - může nám čistě rostlinný jídelníček přinést ve sportu některé nesporné výhody?

S novějšími výživovými a fyziologickými poznatky již notně slábne mýtus bílkovin. A to jak z hlediska jejich doporučených množství ve stravě, tak i údajně významně nižší kvality rostlinných bílkovin ve srovnání s živočišnými. Oba názory je dnes již možné úspěšně vyvrátit a zajistit dostatečné množství i kvalitu proteinu pro sportovní výkon z čistě rostlinných zdrojů. Dokument se více soustředí na některé výhody, které mohou rostlinné potraviny sportovcům přinést. Zcela nezpochybnitelný je vliv rostlinné stravy na rychlejší regeneraci. Tajemství se skrývá jednak ve vysokém zastoupení "opravujících živin" (vitaminů, minerálů, antioxidantů), tak i v absenci živin zatěžujících (nasycené tuky, látky podporující zánět). Rozdíl mezi rostlinnými a živočišnými potravinami se projevuje také v aktuální kondici endotelu (stěny cév), která má přímou souvislost s fyzickým výkonem. Spíše naoko efektivní jsou pak pokusy se zakalením krevní plazmy nebo kvalitou noční erekce. Vědecky však může být bez problémů vyvrácen názor o tom, že rostlinná strava narušuje rovnováhu ženských i mužských hormonů v organismu. Ve výzkumech nedošlo k žádnému kolísání hladin testosteronu, naopak ke zvyšování hladin estrogenu docházelo následkem konzumace některých živočišných potravin, zejména kravského mléka.

Pro sport asi ne příliš podstatné jsou názory na přeceňování významu lovu v historickém vývoji člověka nebo na trichromatické (barevné) vidění, jakožto údajnou funkci lidského těla pro snadnější vyhledávání zralých plodů. Také obvyklé debaty nad člověčí všežravostí jsou dle mého názoru trochu mimo mísu. Stačilo by její nespécifickou formu vnímat jako schopnost trávit a využívat různé potravinové zdroje, ne nutnost žít se smíšenou stravou, jak je často prezentováno.

Dokument je nejspíše kritizován právě pro tyto tematické odbočky, které nejsou kvalitně zpracovány. Jinak se ale nesnaží o nic jiného než o předání jednoho základního poselství, které se díky mnoha vědeckým důkazům a osobním příkladům již stává nezpochybnitelnou realitou. Že na rostlinné stravě jsou lidé schopni podávat špičkové výkony ve všech sportovních disciplínách a že veganský jídelníček poskytuje v tomto směru mnoho konkrétních výhod. A proto určitě stojí za zhlédnutí.

Dokument je k dispozici [zde](#). -jj-

Pozvánky - listopad 2020

Všechny společenské akce ŠK jsou až do odvolání zrušeny. Aktuální vývoj můžete sledovat [zde](#).

Drobné smetí

Na Sudslavickém okruhu byla vytvořena interaktivní hra

Od září si můžete putování po této naučné stezce zpestřit o hru založenou na plnění úkolů při každém zastavení okruhu. Více se dozvíte [zde](#).

Ropucha krátkonohá poprvé potvrzena ve Slezsku

Nejvzácnější český obojživelník byl doposud nacházen pouze v Čechách. Letošní dva nálezy z česko-polského pohraničí jsou historicky prvními případy výskytu mimo český areál. Více viz [zde](#).

Petice za zrušení Taxisova příkopu

Takřka každoročně dochází při Velké pardubické ke smrtelným zraněním koní. Kromě ostatních okolností dostihového sportu je na vině také náročnost této překážky i některých ostatních. Petici za zrušení této a zmírnění dalších nebezpečných překážek můžete podepsat [zde](#).

Zakladač spolků 2.0

Nový nástroj k jednoduššímu průběhu založení spolku připravila poradna Frank Bold. Najdete jej [zde](#). -jj-

Literární okno

Program péče o vlka

V letošním roce zpracovalo Ministerstvo životního prostředí materiál, který se věnuje pravděpodobně nejsledovanějšímu zvířeti v ČR. Vlk obecný se na počátku 21. století postupně šíří zejména v hraničních pohořích republiky a vytváří zde životaschopné smečky. *"Program péče o vlka je koncepční a metodický podklad shrnující postup pro prevenci a řešení konfliktů, které mohou vznikat přítomností vlků v hustě osídlené kulturní krajině při současném zajištění požadavků na odpovídající ochranu tohoto druhu."*

Dokument na zhruba 100 stránkách fakticky a střízlivě hodnotí současný stav rozšíření vlka na našem území, jeho historii a opatření pro jeho ochranu a nekonfliktní žití na našem území. Materiál je tak využitelný všemi zainteresovanými skupinami (státní správou, ochránci přírody, chovateli zvířat, myslivci) i širokou veřejností, která by se ráda o tomto ikonickém druhu dozvěděla něco více. Metodika také uvádí na pravou míru některé zkreslené představy a zažitě předsudky, které koexistenci vlka s člověkem provázejí a komplikují.

Program péče o vlka byl zpracován na období 10 let do r. 2030. V obecné části dokument podrobně rozebírá zásadní záležitosti, jako jsou preventivní ochrana stád hospodářských zvířat, náhrada škod, zajištění ochrany vlčích biotopů, monitoring, výzkum, informovanost veřejnosti, pytláctví, fragmentace krajiny... Pokouší se však také alespoň zčásti konkrétně odpovědět na některé velmi složité otázky:

- Je možné určit stav nebo velikost populace vlka na území ČR, při které by byla adekvátní a přípustná regulace?

Za předpokladu *"kdy početní stavy vlka obecného povedou k dosažení příznivého stavu druhu z hlediska ochrany, budou iniciována jednání na národní a evropské úrovni o snížení míry legislativní ochrany druhu."* Jednalo by se o stav, kdy je "naplněna" ekologická kapacita území. *"Odhad na základě vhodnosti prostředí pro vlčí populaci při zohlednění kvality biotopu v ČR, zejména míry fragmentace krajiny a velikosti vlčích teritorií se uvedenými autory pohybuje v rozmezí 96 – 283 smeček včetně přeshraničních území."*

- Jak ošetřit problematiku kříženců vlků se psy podobných plemen (zejména československého vlčáka)?

"Hybridní jedinci vzniklí křížením se psy mohou mít sklony k atypickému chování (snížená úroveň strachu z člověka, zdržování se v blízkosti lidských sídel, využívání lidských potravních zdrojů, atd.). Problematickými mohou být také jedinci uniklí z chovů v lidské péči." Řešením může být registrace a důsledná kontrola nebo i regulace chovu těchto plemen. Obsáhlá je metodika sledování tzv. nápadných jedinců výše uvede-

ných vlastností. V krajním případě může být na základě výjimky přistoupeno i k odlovu zvířete vykazujícího extrémní ztrátu plachosti či jiné anomálie. Ze zjištění zahraničních autorů také vyplývá následující: *"Riziko hybridizace je větší na území, kde vlk a pes žijí společně a kde je nízká denzita vlka a naopak vysoký počet toulajících se psů. V případě početnější vlčí populace vlci ve svém teritoriu psy netolerují a mohou je usmrtit."*

- Do jaké míry jsou nechráněná stáda hospodářských zvířat pro vlka prostřeným stolem, ke kterému se bude systematicky stahovat?

Na jednu stranu je uváděno, že *"bez preventivní ochrany stád domácích zvířat (zejména ovcí a koz) se vlci mohou naučit využívat tuto snadno dostupnou potravu, což může vést až k negativní změně potravních návyků jednotlivých smeček a jejich členů."* Z mnoha dalších výzkumů je však zřejmé, že hospodářská zvířata jsou ve vlčím jídelníčku značně okrajovou záležitostí. *"Z analýzy vyplývá, že hlavní složkou potravy vlka jsou divoce žijící kopytníci, kteří tvoří až 96,95 % zkonzumované biomasy. Dominantní složku kopytníků tvoří jelenovití 78,55 %, následovaní prasetem divokým 16,61 % a muflonem 1,79 %. Ze středně velkých savců tvořil nejvýznamnější složku potravy zaječ polní 2,01 %. Domácí zvířata tvořila pouze 0,19 % zkonzumované biomasy vlka."* Velké části konfliktních situací a nálad by tak mohlo být předcházeno důslednými preventivními opatřeními, kterým se věnuje samotný text a ostatní metodická doporučení (viz [zde](#)) a která jsou i poměrně štědře dotována. Bohužel stále je ještě zřejmé, že ne vždy je tento potenciál naplno využíván. *"V oblastech, kde se vlk dlouhodobě nevyskytoval, se opatření na ochranu stád přestala využívat. To při návratu vlka vede ke vzniku škod a následně ke konfliktům mezi člověkem a vlkem."*

Foto archiv Hnutí DUHA Olomouc

Zajímavé poznatky jsou shrnuty v kapitolách o ekologii, biologii a genetice vlka. V prostředí některých dosud nevyplněných nik v rámci Evropy (tedy i v ČR) vlci vytvářejí malé smečky o počtu zhruba 4-6 jedinců, protože větší společenstva nejsou nutná pro obranu teritorií. Mladí vlci (většinou od dvou let věku) navíc smečky opouštějí, dispergují do okolí, aby hledali nová teritoria a vytvořili nové smečky. O velkém významu ČR pro vlka vypovídá i tento aspekt: *"Střední Evropa je často označována za genetickou křižovatku Evropy, neboť zde dochází k častému kontaktu a křížení různých fylogeografických linií. Křížení mezi různými populacemi stejného druhu může mít pozitivní efekt, u vlka představovaný zvýšením variability v minulosti negativně ovlivněné efekty hrdla láhve, a tím pádem zvýšením fitness."* Tento potenciál je však čím dál více omezován rostoucí hustotou liniových překážek a fragmentací krajiny.

Důležitým a ne ještě zcela docenovaným přínosem je možnost ovlivňovat počty spárkaté zvěře. *"Vlk je vrcholovým predátorem, který je v přirozených podmínkách schopen regulovat početnost herbivorů, jak bylo prokázáno na řadě míst v Eurasii i Severní Americe. V letním období se zaměřuje na lov mláďat kopytníků, čímž efektivně brání nárůstu jejich populací. Po návratu predátora se populace kopytníků stávají ostražitější a zvyšuje se jejich denní aktivita. To spolu s poklesem početnosti vede ke snížení tlaku kopytníků na vegetaci a zvýšení diversity a stability celého ekosystému."*

Problematika vlka v ČR není určitě černobílá. Naštěstí přibývá jak teoretických pramenů, tak konkrétních opatření i možností kompenzace v konfliktních situacích. [Program péče o vlka](#) vnáší do všech těchto oblastí zase trochu více světla. **-jj-**

Listí, vločky, noty...

Jako malá jsem si ráda kreslivala svatého Martina, jak přináší 11. 11. sníh. Mám totiž ráda koně a představa toho sněhobílého, s hřívou plnou vloček, ta se mi moc líbila. Ani mi nevadilo, že většinou padalo v ten slavný den jen samé obyčejné listí. To k názvu jedenáctého měsíce tak jako tak patří a hezké je i to. Najednou jsou koruny stromů průhledné, vítr plný dešťových kapek jimi profukuje a probírá se jimi jako harfou, a kdo má fantazii, slyší v tom tajemné tóny a vidí poletující noty.

Foto -ah-

Po mnoha letech jsem si **ve sbírce Oldřicha Mikuláška „Šokovaná růže“** přečetla báseň „Zimní motiv“, a vida, je to tam všechno pohromadě: sníh, hudba... a ještě navíc dokonce i tančící anděl:

*„... Trochu se zachvíval a se závanem křídla
zdvihl se vítr, vločky na mě vál.*

*Jednu z nich polkl jsem, aby se nenastydla
a jako zázrakem sníh kolem roztával.“*

-ah-

Listopadová krajina Jirky Wagnera

Listopad je měsícem jedenáctým, už předposledním. Dne rychle ubývá. Čas dušičkový. Déšť šustí v suchém listí. Rybáři se sítěmi a holemi zatahují rybník. Bílé slunce v mlze. Někdy se splete fialka a ještě rozkvetne. Martin - nejznámější listopadový svatý. První sníh vítáme skoro slavnostně jako vyslance zimy. Ty další sněhy už ani ne. Přírodu přemáhá zimní spánek. Holé větve stromů. Někde po chalupách ještě praskají v kamnech polínka a oheň nahrazuje slunce. Vaří se čaj. *Listopadové slunce na zemi nevidí.*

KOUKAJÍ Z MLHY

šumavské kopce.

Líně,
jeden jak druhý.

(listopad na zahradě)

ROZBIT NA KUSY

ze sudu led.
Trochu sníh.
Pára od pusy.

MRAKY JDOU MI VSTŘÍC.

Ranní deštík slyšet je
v suchém listí víc.

OKAPY S DEŠTĚM

rozprávějí.
Pak tichnou,
když přichází sníh.

PŘIŠEL LISTOPAD.

Listy na stromech
snadno
lze už spočítat.

Foto Jiří Wagner

Ing. Jan Juráš -jj-

Ekoporadna při ŠK, Informační centrum neziskových organizací, Husova 380, Strakonice

Po, St: 7:30 - 16:00, Út, Čt: 12:00 - 16:00,
Pá - po domluvě

tel.: 380 422 721, 721 658 244

E-mail: jan.juras@knih-st.cz

Základní organizace Českého svazu ochránců přírody
Strakonice, Zámek 1

www.csop-strakonice.net

E-mail: posta@csop-strakonice.net

Kompost - Strakonický měsíčník o ochraně přírody

Příspěvky v tomto čísle - Jan Juráš, Alena Hrdličková (-ah-), David Číp, Ivana Bůbalová, Petra Dražilová, Dana Kindlmannová, Jiří Wagner, Eva Legátová,

Grafika - Jan Juráš

Logo Kompost - Monika Březinová

Kresby - Ivana Jonová

Jazyková úprava - Jan Juráš

Kontakt - jan.juras@knih-st.cz, 380 422 721

Publikované články vyjadřují výhradně názory autorů

Anticopyright 2020

ŠMIDINGEROVA
KNIHOVNA
STRAKONICE